C/2024/3380

31.5.2024.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par Eiropas mežu noturību veicinoša monitoringa satvaru

(COM(2023) 728 final – 2023/0413 (COD))

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumam, ar kuru groza Padomes Lēmumu 89/367/EEK, ar ko izveido Pastāvīgo mežsaimniecības komiteju

(COM(2023) 727 final – 2023/0410 (COD))

(C/2024/3380)

Ziņotājs: ***Florian MARIN***

Atzinuma pieprasījums	Eiropas Parlaments, 26.2.2024. par COM(2023) 727 un par COM(2023) 728 Padome, 5.12.2023. par COM(2023) 727 un 22.12.2023. par COM(2023) 728
Juridiskais pamats	Līguma par Eiropas Savienības darbību 43. pants, 192. panta 1. punkts un 304. pants
Atbildīgā specializēta nodaļa	Lauksaimniecība, lauku attīstība un vide
Pieņemts specializētās nodaļas sanāksmē	26.2.2024.
Pieņemts plenārsesijā	20.3.2024.
Plenārsesija Nr.	586
Balsojuma rezultāts (par / pret / atturas)	169/0/6

1. Secinājumi un ieteikumi

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK),

1.1. atzinīgi vērtē Komisijas priekšlikumus un iesaka nodrošināt, ka meža monitoringa satvars ir ilgtspējīgs, dzimumsensitīvs, drošs un aizsargāts, rentabls, praktiski īstenojams, savlaicīgs, dinamisks, iekļaujošs un līdzdalīgs un ka līdztekus labākai plānošanai tā paver zinātnes un prakses sadarbības iespēju. Tā kā mežu apsaimniekošana galvenokārt ir valstu kompetencē, ierosinātais meža monitoringa satvars būtu jāuzskata par statistikas, nevis pārraudzības instrumentu ([1]). EESK vēlreiz norāda uz Eiropas Komisijas sagatavoto ietekmes novērtējumu ([2]), kurā atzīts, ka ne visas ieinteresētās personas piekrīt idejai par regulējumu un dod priekšroku skaidrām pamatnostādnēm un pašreizējo uzraudzības sistēmu turpināšanai. Šis apstāklis būtu pienācīgi jāņem vērā koplēmuma procesa turpmākajos posmos. Visi savāktie dati būtu jāizmanto, ievērojot mežu īpašnieku un mežu apsaimniekotāju tiesības un intereses;

([1]) Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Klimatiskais taisnīgums" (pašiniciatīvas atzinums) (OV C 81, 2.3.2018, 22 lpp.), Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Pārdomu dokuments "Ceļā uz ilgtspējīgu Eiropu 2030. gadā" " (COM(2019) 22 final) (OV C 14, 15.1.2020, 95 lpp.), un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par dabas atjaunošanu" (COM(2022) 304 final – 2022/0195 (COD)) (OV C 140, 21.4.2023, 46 lpp.).

([2]) https://environment.ec.europa.eu/publications/proposal-regulation-forest-monitoring-framework_en.

1.2. aicina turpināt pārskatīt atbilstību, tehniskos ierobežojumus un juridiskos jautājumus, kas saistīti ar ierosinātajiem mainīgajiem lielumiem, tostarp telpisko izšķirtspēju un ziņošanas biežumu, pirms tiek panākta vienošanās par iniciatīvas uzsākšanu. Regulā ir vajadzīga lielāka skaidrība par datu galamērķi, izmantošanu un validāciju, kas būtu jāņem vērā turpmākajos sekundārajos tiesību aktos;

1.3. uzskata, ka ierosinātais meža monitoringa satvars ir izšķiroši svarīgs instruments, un iesaka turpmāko:

— sistēmā būtu savstarpēji jāsaskaņo pašreizējās meža monitoringa sistēmas un jānodrošina sadarbspēja ar datiem, kurus jau vāc saskaņā ar citiem tiesību aktiem (par klimatu, gaisu, biodaudzveidību) un kopējo lauksaimniecības politiku;

— būtu jāizstrādā kopējs, saskaņots rādītāju kopums, kas balstītos uz spēkā esošajiem tiesību aktiem un monitoringa sistēmām un būtu izstrādāts tā, lai optimizētu minēto sistēmu devumu pienācīgā novērtējumā par ietekmi uz biodaudzveidību, ieguldījumu virzībā uz IAM un mežu apsaimniekošanu;

— savāktos datus nevajadzētu izmantot komerciāliem mērķiem, nesniedzot labumu īpašniekiem;

— visi savāktie dati būtu jāizmanto, ievērojot mežu īpašnieku un mežu apsaimniekotāju tiesības un intereses un tiktu publicēti tikai un vienīgi agregētā veidā;

— būtu jānosaka meža vienības skaidra definīcija;

— būtu jānodrošina ekvivalents granularitātes, tehnoloģijas un biežuma līmenis, it īpaši, ja visās ES dalībvalstīs tiek vākti papildu dati;

— papildu darbam datu vākšanā dalībvalstīm ir vajadzīgi pienācīgi finanšu resursi, lai nodrošinātu saskaņotu īstenošanu;

1.4. atzinīgi vērtē pieeju ilgtermiņa meža plāniem un iesaka:

— ES dalībvalstis, kas gūst labumu no mežiem, tiek mudinātas izstrādāt ilgtermiņa meža plānu;

— meža plānu struktūrā būtu jāiekļauj sociālie un ekonomiskie aspekti, ņemot vērā mežu daudzpusējās vērtības un meža kopienu sociālo ietekmi;

— plānu izstrādē un — atkarībā no situācijas dalībvalstīs — to īstenošanā saskaņā ar partnerības principu būtu jāiesaista pilsoniskā sabiedrība;

— ilgtermiņa meža plānu izstrāde, īstenošana un uzraudzība būtu jāfinansē, izmantojot pašreizējos un jaunus ES fondus;

— plānam būtu jāpapildina citas meža un koksnes stratēģijas;

— būtu jānodrošina skaidra atbilstība IAM un sinerģija ar tiem, un ar plānu būtu jāveicina to sasniegšana;

1.5. ierosina stiprināt Mežsaimniecības pastāvīgās komitejas lomu, tostarp saistībā ar turpmāko darbu meža monitoringa jomā; ņemot vērā mežu lielo nozīmi sabiedrībā, minētajā komitejā būtu jāiekļauj attiecīgi pilsoniskās sabiedrības interešu pārstāvji;

1.6. uzskata, ka jāpanāk pareizais līdzsvars starp subsidiaritātes principu, no vienas puses, un respektu pret valstu un ES kompetenci, privātīpašuma tiesībām un īpašumtiesībām uz datiem, no otras puses; vienlīdz liela nozīme piešķirama ekonomiskajiem, sociālajiem un vides datiem par mežiem;

1.7. ierosina ES meža monitoringa satvara izstrādē iesaistīt pilsonisko sabiedrību un nodrošināt pietiekamu pārredzamību;

1.8. aicina piešķirt īpašus resursus mežu apsaimniekotāju, īpašnieku un mežstrādnieku apmācībai, lai nodrošinātu visaptverošu un sekmīgu pieeju ES meža monitoringa satvara ieviešanai.

2. **Priekšvēsture**

2.1. Komisija ierosina meža monitoringa satvaru, kura pamatā ir meža datu savlaicīgums, precizitāte, konsekvence, pārredzamība, salīdzināmība un pilnīgums, šādu datu pieejamība un Komisijas un dalībvalstu kopīga sistēmas pārvaldība. Ierosinātā meža monitoringa sistēma ietver augstas izšķirtspējas, ģeogrāfiski eksplicītas identifikācijas sistēmu attiecībā uz visām meža saimniecībām Savienībā un meža datu vākšanas un kopīgošanas satvaru. Minētā satvara mērķis ir izveidot zināšanu bāzi par Eiropas mežiem, tādējādi bagātinot mūsu izpratni par šo ekosistēmu apstākļiem.

2.2. Datu vākšanai starp Komisiju un dalībvalstīm tiek ierosināta divpakāpju dalīta datu sistēma, paredzot kopīgas definīcijas un konkrētu biežumu, lai nodrošinātu savākto datu salīdzināmību un konsekvenci. Katra dalībvalsts norīkos valsts korespondentu, kas atbild par informācijas apmaiņu starp Komisiju un dalībvalsti.

2.3. Komisija ierosina dalībvalstīm brīvprātīgi izstrādāt integrētu ilgtermiņa meža plānu, kura pamatā būtu noteikta struktūra, un par procesa koordināciju atbildīgs būtu valsts korespondents. Komisija ierosina paplašināt pašreizējās Pastāvīgās mežsaimniecības komitejas pienākumus un pārdēvēt to par Mežu un mežsaimniecības pastāvīgo ekspertu grupu, ņemot vērā daudzdisciplīnu mainīgos lielumus meža datu apmaiņā starp Komisiju un dalībvalstīm un daudzveidīgās meža vērtības.

3. **Vispārīgas piezīmes**

3.1. EESK ar piesardzību atzinīgi vērtē Komisijas priekšlikumus, jo līdz šim nav bijis saskaņotu ES prasību ziņošanai par mežiem un priekšlikumos ir sniegtas kopīgas definīcijas un labāki instrumenti meža datu reģistrēšanai un progresa mērīšanai virzībā uz mežu ilgtspēju. Tomēr lielā atkarība no satelītu tālizpētes datiem var nenodrošināt gaidīto datu kvalitāti, integritāti vai politisko nozīmību. Regulas pamatā ir esošā mežsaimniecības datu infrastruktūra.

3.2. Meža datu sistēmām vajadzētu būt ilgtspējīgām, rentablām, praktiski īstenojamām, savlaicīgām, drošām un aizsargātām, dinamiskām, dzimumsensitīvām, iekļaujošām un līdzdalīgām, lai līdztekus labākai plānošanai pavērtu iespēju ciešai zinātnes un prakses sadarbībai. Tā kā mežu apsaimniekošana galvenokārt ir valstu kompetencē, ierosinātais meža monitoringa satvars būtu jāuzskata par statistikas, nevis pārraudzības instrumentu. Informācija būtu jāpublicē pietiekami agregētā līmenī, tādā veidā, lai nebūtu iespējams identificēt atsevišķa meža īpašnieka datus un lai netiktu apdraudēta meža īpašnieku datu aizsardzība. Augstās izšķirtspējas, to izmantošanas biežuma un visu teritoriju nosedzošā rakstura dēļ daži no ierosinātajiem mainīgajiem lielumiem var būt problemātiski miljoniem mazo lauksaimnieku visā Savienībā.

3.3. Priekšlikums tieši veicina datu ekonomikas un digitālās suverenitātes konsolidāciju. Digitalizēti dati, kopīgas definīcijas un kopīga pieeja meža datiem var atvieglot dažādus pētījumus, klimata stresa testus un biodaudzveidības analīzi, vienlaikus nodrošinot līdzdalīgu meža apsaimniekošanu, kā arī uz pierādījumiem balstītu publisko politiku un plānošanu. Meži un ilgtspējīga mežu apsaimniekošana paver jaunas uzņēmējdarbības iespējas, un viena no tām ir oglekļsaistīga apsaimniekošana, un ir vajadzīgi dati, lai piesaistītu investīcijas un uzraudzītu, cik efektīvs ir mežu devums klimata pārmaiņu mazināšanā. Ir vajadzīga īpaša pieeja attiecībā uz dalībvalstu ieguvumiem, ko sniedz oglekļa uzglabāšana kokos, kurus sabiedrības interesēs iestādījušas privātas struktūras (NVO).

3.4. Atzīstot iespējamos ieguvumus, ko meža apsaimniekošanā sniedz konsolidēta datu ekonomika un digitālā suverenitāte, ir būtiski respektēt dalībvalstu suverenitāti, kad tās veido savu meža politiku. EESK uzskata, ka ir svarīgi izvairīties no nevajadzīgas centralizācijas un birokrātijas palielināšanās un ņemt vērā katras dalībvalsts unikālos ekoloģiskos, sociālos un ekonomiskos apstākļus. Ir pienācīgi jāpievēršas bažām par datu izmantošanu un jauno regulu radīto izmaksu un ieguvumu samēru, lai nodrošinātu, ka tās atbalsta, nevis kavē mežu efektīvu apsaimniekošanu katrā dalībvalstī.

3.5. Lai datu vākšana būtu sekmīga, ir nepieciešama dalībvalstu, mežu apsaimniekotāju un īpašnieku – gan privātu, gan publisku – iesaistīšana un atbalsts. Veicot satelītnovērošanu pārvalstiskā līmenī, datu vākšanā un administrēšanā būtu jāņem vērā pareizais līdzsvars starp subsidiaritātes principu un valstu un ES kompetences respektēšanu tādās jomās kā vide, klimats un enerģija. Jāņem vērā valstu tiesību akti, it īpaši saistībā ar sadarbspēju ar citiem dalībniekiem no dažādām piegādes ķēdēm un kokrūpniecības nozarēm. Ir sīkāk jāizvērtē nozīmīgums un riski meža apsaimniekotājiem un īpašniekiem.

3.6. Uzticami un pielāgoti dati ir izšķiroši svarīgi lēmumu pieņemšanā, ilgtspējīgas mežu apsaimniekošanas uzlabošanā un riska novēršanā. Tāds pats granularitātes, tehnoloģiju un biežuma līmenis būtu jāņem vērā, kad dalībvalstis izmanto savas sistēmas un brīvprātīgi vāc citus papildu datus.

3.7. Pārredzamu mežsaimniecības piegādes ķēžu labad ir svarīgi pastāvīgi palielināt mākslīgā intelekta un lietu interneta izmantošanu, taču nedrīkst radīt atkarību no mākslīgā intelekta pakalpojumu nodrošinātājiem. Pastāvīgi jārūpējas par jaunu tehnoloģiju pieejamības palielināšanu. Par transversāli nozīmīgu jautājumu jānosaka datu integritāte un uzticamība. Regulā ir vajadzīga lielāka skaidrība par datu validāciju, kas būtu jāņem vērā turpmākajos sekundārajos tiesību aktos.

3.8. Izmantojot datus, ko savākusi jebkura ieinteresētā persona, svarīga ir konsolidēta sinerģija ar tiesu sistēmu. Savāktie dati būtu jāizmanto dažādās sistēmās, kas paredzētas pienācīgas rūpības nodrošināšanai, un šī iespēja būtu jānodrošina pastāvīgi. Būtu jāņem vērā iespēja lejupielādēt datus ilgā laikposmā dažādos kopīgos formātos, lai tos varētu izmantot dažādām citām analīzēm. Ir ļoti svarīgi nodrošināt savākto datu izmantošanas pārredzamību un uzraudzību. Visi savāktie dati būtu jāizmanto, ievērojot mežu īpašnieku vai mežu apsaimniekotāju tiesības un intereses. Dati būtu jāizmanto tikai konkrētiem, skaidri definētiem mērķiem, par kuriem sadarbojoties panākta vienošanās, īpašu uzsvaru liekot uz datu drošību un privātumu. Turklāt būtu jāizskata iespēja padarīt pieejamus lietotājdraudzīgus rīkus, kas nodrošinātu piekļuvi datiem un to analīzi, lai mežu īpašnieki, mežu apsaimniekotāji un valstis varētu efektīvi pārvaldīt savus meža datus.

3.9. EESK mudina nepieļaut datu dublēšanos, jo gandrīz visās dalībvalstīs daži dati par mežiem tiek vākti arī saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku un dažos gadījumos ir veikta valsts mežu inventarizācija, ko var izmantot šajā procesā. Meža dati būtu jāpapildina ar datiem, kurus vāc saskaņā ar citiem tiesību aktiem klimata, ūdens, gaisa un biodaudzveidības jomā, kā arī kopējās lauksaimniecības politikas ietvaros, un tiem pilnībā jāatbilst *FAO* metodikai. Būtu skaidri jānošķir meži, kas paredzēti mežizstrādei, un citi mežu veidi. Attiecīgā gadījumā būtu automātiski jāsagatavo un jāmonitorē kopīgs vispārīgu rādītāju kopums saistībā ar meža apsaimniekošanu ģeogrāfiski agregētos līmeņos. Būtu jāņem vērā rādītāji par apsaimniekošanas prakses vai citu faktoru, piemēram, klimata pārmaiņu, iespējamo ietekmi uz biodaudzveidību, to devums virzībā uz IAM, kā arī rādītāji, ar kuriem mēra politikas pasākumu efektivitāti.

3.10. Būtu jānodrošina īpašs finansējums vai iespēja izmantot pašreizējos līdzekļus, lai izstrādātu un īstenotu ilgtermiņa meža plānus vai atjauninātu esošos plānus. Dalībvalstīm ir noteikti jānodrošina, ka plānu izstrādē, īstenošanā un uzraudzībā noteiktu funkciju pilda pilsoniskā sabiedrība. Tā kā ar regulu ir ierosināti jauni ziņošanas pienākumi, EESK uzskata, ka būtu jāparedz īpašas subsīdijas datu vākšanai, ģenerēšanai, pārvaldībai un uzraudzībai līdz noteiktam datu līmenim.

3.11. Ir jānodrošina brīvprātīga sadarbspēja ar citiem nacionālajiem meža datu reģistriem un komercdatiem, jo klimata pārmaiņu jomā līdztekus datiem par kokrūpniecību un piegādes ķēdēm ir vajadzīgi ilgtermiņa dati. EESK ierosina noteikt, ka Eiropas Savienībā koksnes datu pilnīga izsekojamība ir obligāta neatkarīgi no tā, kā koksne tiek izmantota.

3.12. EESK uzskata, ka vajadzīgas skaidras sankcijas dalībvalstīm, ņemot vērā meža datu milzīgo nozīmi saistībā ar klimatisko pārkārtošanos un biodaudzveidību. Būtu jāapsver ES līdzekļu izmantošanas ierobežojumi, ja meža dati ir nepilnīgi vai neprecīzi. Visā meža monitoringa satvarā būtu jāizmanto ilgtspējīgi rīki, prakse un zaļā enerģija.

3.13. EESK ierosina, ka ir vajadzīga lielāka skaidrība par Komisijas lomu meža datu vākšanas procesa koordinācijā, un gadījumos, kad meži iestiepjas vairākās dalībvalstis vai trešās valstīs, vajadzētu būt iespējamai dalībvalstu sadarbībai. Dažādu kontaktpunktu sadarbība un dalībvalstu, kā arī vietējo ieinteresēto personu iesaistīšana ir svarīga izskatāmās regulas sekmīgai īstenošanai.

3.14. Meža dati būtu jāvāc līdztekus datiem par savstarpēji saistītām jomām, piemēram, lauku attīstību, aprites ekonomiku, zinātni vai digitalizāciju. Būtu jāņem vērā arī meža rādītāju daudzveidīgās vērtības, piemēram, ieguldījums vietējā un valsts ekonomikā. Ņemot vērā mežu sociālo ietekmi, it īpaši meža kopienās, sociālie dati, ko dalībvalstis jau vāc, būtu jāsaista ar meža datiem, īpašu uzmanību pievēršot jauniešiem un dzimumu līdztiesībai. Būtu pastāvīgi jāvērtē iespēja nodrošināt meža datu vākšanas sistēmas dinamisko raksturu, pievienojot jaunas datu kopas.

3.15. Vienlīdz liela nozīme jāpiešķir ekonomiskajiem, sociālajiem un vides datiem par mežiem. Ņemot vērā meža īpašumtiesību daudzveidību Eiropas Savienībā, būtu jāņem vērā visu veidu īpašnieki. Savāktajiem datiem būtu jāpalīdz konsolidēt mežu pārvaldību, tiem jābūt pastāvīgas uzmanības lokā un datu sniegšanas process par sarežģīto mežsaimniecības piegādes ķēdi jāpadara demokrātiskāks.

3.16. Gan privāto, gan publisko mežu īpašniekiem būtu jāgūst labums no savu datu kopīgošanas. Savāktie dati būtu jāizmanto īpašiem konsultāciju pakalpojumiem, kas tiek sniegti mežu īpašniekiem, un tos nevajadzētu izmantot komerciāliem mērķiem, nesniedzot labumu īpašniekiem. Sabiedrības interesēm arī turpmāk jābūt transversālam-mainīgajam neatkarīgi no meža īpašnieka identitātes un respektējot privātīpašumu.

3.17. EESK ierosina palīdzības sniegšanas nolūkā izveidot īpašu palīdzības dienestu vai nodrošināt specifiskus atbalsta materiālus. Pirms datu kopīgošanas būtu jāsaņem datu sniedzēju piekrišana neatkarīgi no datu galamērķa un izmantošanas, un datu sniedzējiem būtu jāzina, vai viņu dati tiks izmantoti citiem mērķiem. Publicējot datus, būtu skrupulozi jāievēro Vispārīgās datu aizsardzības regulas prasības, it īpaši saistībā ar privātiem datiem un attālinātu datu avotu izmantošanu.

3.18. EESK arī ierosina mežu funkciju iztirzāt starptautiskā mērogā un aicina Eiropas Savienību aktīvi popularizēt trešās valstīs tādu pašu pieeju attiecībā uz meža datiem un šajā saistībā noslēgt starptautiskus nolīgumus, it īpaši attiecībā uz tādu koksnes izstrādājumu laišanu ES tirgū, kas atbilst pienācīgas pārbaudes procedūrām un spēkā esošajai atmežošanas regulai. Būtu jāpieļauj iespēja sadarboties ar trešām personām, piemēram, programmatūras vai datu uzņēmumiem, ja dalībvalstis vēlas tā darīt.

4. **Īpašas piezīmes**

4.1. EESK aicina ieviest lielāku skaidrību par savākto datu galamērķi un izmantošanu, par iestādi, kurai būs piekļuve minētajiem datiem, un par sniegtajiem ieguvumiem.

4.2. EESK ierosina izpētīt, vai regulā iekļautajiem biodaudzveidības datiem būtu jāaptver arī citi attiecīgi mainīgie, nevis tikai putni, ņemot vērā meža ekosistēmas sarežģītību un sugu izplatību. Tas ir svarīgi, ņemot vērā nepieciešamību izprast visu meža ekosistēmu kopumā, un šajā sakarā būtu jāizstrādā īpaši tiesību akti, ņemot vērā saikni starp datiem par biodaudzveidību un vajadzīgajām operatīvajām spējām.

4.3. EESK aicina ES dalībvalstis, kas gūst labumu no mežiem, izstrādāt ilgtermiņa meža plānu, vienlaikus ievērojot jau esošos nacionālos meža ilgtermiņa plānus, un šajā saistībā būtu jāgroza 13. pants. Būtu jāņem vērā savstarpēja papildināmība starp atšķirīgiem dažādo dalībvalstu meža plāniem un citām meža stratēģijām vai kokrūpniecības nozarēm, jo Eiropas Savienībā pašlaik trūkst kopējas datu telpas kokrūpniecības nozarei.

4.4. EESK pauž bažas par to, ka sekundārie tiesību akti varētu radīt potenciālus riskus efektīvai regulas īstenošanai un ka regulā nav iekļauti konkrēti IT rīki. Tā kā 30 mēnešu termiņš pēc izskatāmās regulas stāšanās spēkā ir vērienīgs, dalībvalstīm būtu jādod pietiekams laiks un norādījumi meža monitoringa satvara ieviešanai.

4.5. EESK ierosina grozīt 11. pantu, lai nodrošinātu koncentrēšanos uz vietējo ieinteresēto personu interesēm, piešķirot pilsoniskajai sabiedrībai noteiktu lomu koordinācijā un sadarbībā ar mērķi uzlabot meža monitoringa satvara lietderību, jo ir vajadzīga pienācīga, kontekstam atbilstoša analīze, lai papildinātu brīvu piekļuvi informācijai.

4.6. EESK ierosina, ka 2. pielikuma a) punktā minētajos mežos, kas nav pieejami koksnes piegādei, būtu jāiekļauj arī pirmatnējie meži, ņemot vērā to devumu biodaudzveidības aizsardzībā. Datu vākšanas sistēmā būtu jāiekļauj ārpus mežiem augoši koki.

4.7. EESK ierosina, publicējot 7. pantā minētos meža datus, rūpīgi ņemt vērā privāto mežu īpašnieku intereses, jo šīs intereses varētu tikt aizskartas. Būtu jānosaka meža vienības skaidra definīcija un vienmēr jāievēro privātīpašums. Līdztekus privāto datu izmantošanai sabiedrības interesēs būtu sīkāk jāprecizē privāto mežu attiecības ar valstu kontaktpunktiem, jo datu īpašumtiesības ir privātas.

4.8. IV pielikumā minēto ilgtermiņa meža plānu struktūrā būtu jāiekļauj arī mežu sociālie aspekti un jāprecizē, kā tie tieši veicina ar mežiem saistīto IAM sasniegšanu. Plānos būtu jāiekļauj partnerības princips, un ir vajadzīga īpaša nodaļa par sadarbību ar pilsonisko sabiedrību plānu izstrādē, īstenošanā un uzraudzībā.

4.9. EESK aicina vairāk ieguldīt meža datu vākšanas, kopīgošanas, izmantošanas un pārvaldības spēju veidošanā un šajā saistībā, izmantojot KLP vai citus fondus un instrumentus, piešķirt pietiekamus resursus, it īpaši valstu korespondentiem. Būtu jānodrošina īpaši mācību resursi meža apsaimniekotājiem, īpašniekiem un mežstrādniekiem. Ņemot vērā mežu daudzfunkcionālo nozīmi, dalībvalstīm pastāvīgi būtu jāņem vērā dati par mežstrādniekiem un viņu darba apstākļiem.

4.10. Pastāvīgā uzmanības lokā jābūt kiberdrošībai un datu aizsardzības kampaņām. Līdztekus datu, datoraparatūras un programmatūras tehnoloģiju pieejamības atvieglošanai būtu jāapsver digitālā iekļautība un datorpratība.

4.11. Pastāvīgi jārūpējas par administratīvā sloga samazināšanu un pārmērīgas birokrātijas novēršanu, piemēram, vairākkārtēju datu vākšanu un ziņošanu ([3]). Būtu jānodrošina pietiekami resursi, jo saskaņā ar 1. pielikumu daži dati ir jāvāc vismaz reizi nedēļā (dati par ugunsgrēkiem) vai vismaz reizi divās nedēļās (defoliācija). Ir grūti garantēt ar attālinātas konstatēšanas iekārtām savākto datu derīgumu, jo ir vajadzīgas pārbaudes uz vietas un resursi. Būtu jānodrošina vienāds ātrums gan datu vākšanai, gan apstrādei, it īpaši attiecībā uz datiem, kas savākti uz vietas.

4.12. EESK ar piesardzību atzinīgi vērtē Komisijas priekšlikumu izveidot Mežu un mežsaimniecības pastāvīgo ekspertu grupu un ierosina stiprināt Mežsaimniecības pastāvīgās komitejas lomu, tostarp saistībā ar turpmāko darbu meža monitoringa jomā. Ņemot vērā mežu lielo nozīmi sabiedrībā, tajā būtu jāiesaista attiecīgi pilsoniskās sabiedrības interešu pārstāvji.

([3]) Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Jauna ES Meža stratēģija 2030. gadam"" (COM(2021) 572 final) (OV C 152, 6.4.2022., 169. lpp.).

4.13. EESK ierosina ārkārtas gadījumos, piemēram, krīzēs, kas saistītas ar konkrētām dabas katastrofām, nodrošināt reaģēšanas pasākumus un piešķirt īpašus resursus tūlītējai datu vākšanai uz vietas, kā arī izmantot attālinātas konstatēšanas instrumentus, lai noteiktu ietekmi uz mežiem -reāllaikā.

4.14. Pēc pienācīgas izvērtēšanas datu vākšanas sistēmā būtu jāiekļauj ainavai pielāgota pieeja, kurā ņemta vērā ekosistēmu sadrumstalotība un integritāte plašākā nozīmē. EESK ierosina izveidot jaunu publisku un kopēju ES mēroga platformu, lai atbalstītu mežu monitoringu un dalītos ar informāciju, zināšanām un paraugpraksi, iesaistot EESK un pilsonisko sabiedrību. Lai atvieglotu mežu pētniecību, būtu jānodrošina skaidra sinerģija ar privātiem mežiem paredzētiem Eiropas vienotajiem piekļuves punktiem, Eiropas civilās aizsardzības mehānismu un Eiropas atvērtās zinātnes mākoni.

Briselē, 2024. gada 20. martā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Oliver RÖPKE